

Prohlášení

Prohlášení 04/2022 o koncepčních možnostech digitálního eura z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů

Přijato dne 10. října 2022

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB) přijal toto prohlášení:

V červenci 2021 se Evropská centrální banka (ECB) rozhodla zahájit 24měsíční etapu zkoumání možnosti zavedení digitálního eura, přičemž cílem je emitovat digitální euro (pokud bude schváleno) do dvou až tří let¹.

Vzhledem k potenciálním vysokým rizikům pro základní práva a svobody, která by zavedení takového projektu mohlo znamenat pro evropské občany, vydal EDPB dopis², v němž připomíná zásadu záměrné a standardní ochrany soukromí a osobních údajů a během etapy zkoumání nabídl své poradenství v této věci. V návaznosti na pozitivní reakci ECB zahájil EDPB setkávání odborníků s pověřencem pro ochranu osobních údajů a operačním týmem pro digitální euro, která byla velmi užitečná pro lepší pochopení projektu. Tyto výměny umožnily EDPB pravidelně poskytovat operačnímu týmu ECB zpětnou vazbu, pokud jde o politické důsledky projektu z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů.

V únoru 2022 oznámila Evropská komise (dále jen „Komise“) svůj záměr předložit návrh legislativního nástroje EU na podporu zavedení digitálního eura do práva EU v roce 2023³. V neposlední řadě uspořádala Euroskupina v letech 2021 a 2022 několik tematických jednání s cílem navázat na hlavní politické aspekty projektu, včetně aspektů ochrany soukromí a osobních údajů.

Vzhledem k tomu, že Rada guvernérů ECB nedávno podnikla kroky v souvislosti s první podskupinou koncepčních možností v etapě zkoumání, zejména pokud jde o dostupnost digitálního eura on-line/off-line, úroveň ochrany osobních údajů a mechanismy jejich předávání, EDPB si přeje písemně připomenout pokyny, které vydala, a postoj, který vyjádřila, během minulého roku.

¹ Bližší informace naleznete v odpovědích na [časté otázky týkající se digitálního eura \(europa.eu\)](https://europa.eu/press-room/en/answer-key-questions/digital-euro), otázka č. 8.

² https://edpb.europa.eu/system/files/2021-07/edpb_letter_out_2021_0111-digitaleuro-toecb_en_1.pdf

³ Prohlášení Evropské komise o záměru – projev o stavu Unie https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_CS_0.pdf

Záměrná a standardní ochrana soukromí a osobních údajů

Jako předběžnou připomínku EDPB uvádí⁴, že velmi vysoký standard ochrany soukromí a osobních údajů v souladu s očekáváními veřejnosti vyjádřenými občany má zásadní význam pro zajištění důvěry Evropanů v budoucí digitální euro, což představuje klíčový faktor pro úspěch projektu. Ve srovnání s fyzickou hotovostí a jejími příznivými vlastnostmi z hlediska ochrany soukromí a svobod je jisté, že charakteristickou hodnotou digitálního eura v již tak vysoce konkurenčním a efektivním platebním prostředí by byla vysoká úroveň ochrany soukromí, jejíž zajištění je úkolem veřejného sektoru a která byla by rozhodujícím impulzem pro jeho přijetí občany EU. Z tohoto důvodu by digitální euro mělo být koncipováno tak, aby se co nejvíce blížilo fyzické hotovosti.

EDPB doporučuje, aby se v zájmu splnění zásad záměrné a standardní ochrany soukromí a osobních údajů v souladu s platnými ustanoveními o ochraně soukromí a osobních údajů v etapě zkoumání prověřovala různá technologická řešení, která jsou již dostupná nebo jinak rozšiřitelná v přiměřeném časovém rámci, aby bylo možné porovnat různé koncepční možnosti s ohledem na ochranu soukromí a osobních údajů. V tomto ohledu by se mělo přijetí koncepčních možností ze strany ECB zakládat na zdokumentovaném posouzení dopadů všech dotčených rizik a současně stále upřednostňovat inovativní technologie zvyšující ochranu soukromí (jako je elektronická hotovost nebo důkaz s nulovou znalostí).

V této fázi etapy zkoumání schválila Rada guvernérů ECB možnosti návrhu z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů, a to na základě povahy validace transakcí a způsobu použití digitálního eura (on-line nebo off-line), což se odráží v dokumentech, které ECB předložila ke konzultaci se zúčastněnými stranami⁴ a které byly potvrzeny nedávno zveřejněnou zprávou ECB o pokroku v etapě zkoumání možnosti zavedení digitálního eura⁵.

Zamezení systematické validaci a sledování transakcí

EDPB konstatuje, že „základním scénářem“ zvoleným ECB je vytvořit formu digitálního eura, která by byla dostupná on-line a u níž by transakce validovala třetí strana⁵. Tato koncepční možnost by znamenala plnou transparentnost určitých osobních údajů (včetně údajů o transakcích) pro třetí stranu pro účely boje proti praní peněz a financování terorismu. Zavedení modality off-line se soukromými transakcemi a holdingy pro bezkontaktní platby nižší hodnoty a uplatnění „selektivní ochrany soukromí“⁵ pro modalitu on-line, kdy kontrole v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu podléhají pouze transakce vysoké hodnoty, jsou označeny jako „nad rámec“ a vyžadují další prověření.

V zájmu splnění politických cílů zakotvených v člancích 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie a dosažení vysoké úrovně ochrany soukromí, kterou může nabídnout pouze veřejný sektor, nemusí být vždy vhodné požadovat validaci transakcí třetí stranou. V případě potřeby by regulační kontroly měly být zpravidla prováděny *ex post* a cíleně, pokud existuje konkrétní riziko v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu. Validace všech (veškerých) transakcí v digitálním euru nemusí být v

⁴https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504_fou_nddesignoptions.en.pdf?6350327ade6044017df4df0a8812b7dc

⁵https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/profuse/shared/files/dedocs/ecb.dedocs22092_9.en.pdf; strany 5 až 8.

souladu se zásadami nezbytnosti a proporcionality ochrany osobních údajů, jak je vykládá judikatura Soudního dvora Evropské unie⁶.

Prahová hodnota pro ochranu soukromí, a to jak off-line, tak on-line

V této souvislosti EDPB navrhuje zavést do základního scénáře pro modality off-line i on-line „prahovou hodnotu ochrany soukromí“ vyjádřenou jako hodnotu transakce, pod níž není dovoleno sledování transakcí, čímž se občanům poskytne důvěra v ochranu soukromí při každodenních platbách v digitálních eurech a zohlední se nízké riziko, pokud jde o boj proti praní peněz a financování terorismu, které z těchto plateb plyne. Tato absence sledování znamená, že transakce nízké hodnoty nepodléhají kontrolám a nejsou zaznamenávány v účetnictví zprostředkovatele.

EDPB dále doporučuje, aby bylo digitální euro koncipováno co nejbližší modalitě „peer-to-peer“, která je dostupná jak off-line, tak on-line, na rozdíl od modelu založeného na účtu. Pokud by byl pro fungování digitálního eura nezbytný účet, EDPB by doporučil prozkoumat, zda a jak by jeho fungování mohlo omezit propojení s bankovními účty nebo účty elektronických peněz až do doby, kdy uživatelé uloží ze své digitální euro peněženky nebo ji doplní, jak je tomu v současnosti u bankomatů⁷.

Potřeba zvláštního regulačního rámce

EDPB dále doporučuje vytvořit zvláštní právní rámec pro digitální euro, který by měl konkrétně řešit aspekty ochrany údajů a boje proti praní peněz a financování terorismu, současně se vznikem dalších právních otázek. Je totiž zřejmé, že stávající právní rámec pro elektronické platby⁸ není vhodný pro nástroj, jako je digitální euro, které má odlišné charakteristiky než jiné v současné době existující prostředky elektronických plateb, pokud jde o politické cíle a úroveň důvěry nezbytnou ke splnění očekávání veřejnosti. EDPB doporučuje, aby byl tento zvláštní právní rámec součástí „základního scénáře“, který předpokládají orgány EU.

EDPB proto vítá záměr Komise navrhnout takový právní rámec v roce 2023. Je připraven poté poskytnout Komisi a spolunormotvůrcům příslušné pokyny s cílem zajistit, aby bylo dosaženo správné rovnováhy mezi ochranou osobních údajů a dalšími cíli, jako je boj proti praní peněz a financování terorismu, s přihlédnutím ke všem příslušným cílům zavedení digitálního eura. Tyto pokyny by mohly vycházet z tohoto prohlášení, případně z neformálních setkání a společného stanoviska EDPB a EIOÚ k návrhu legislativního nástroje Komise.

Pokud jde o řádné předběžné posouzení rizik pro práva a svobody subjektů údajů, EDPB připomíná, že posouzení dopadů na ochranu osobních údajů bude nezbytné v souladu se stávajícími předpisy o ochraně osobních údajů. EDPB rovněž doporučuje, aby se před navržením konkrétních koncepčních možností provedlo posouzení rizik v oblasti ochrany soukromí společně s posouzením rizik z hlediska

⁶ Viz zejména: La Quadrature du Net a další (věc C-511/18, rozsudek ze dne 6. října 2020), ECLI:EU:C:2020:791; Tele2 Sverige AB (věc C-203/15, rozsudek ze dne 21. prosince 2016), ECLI:EU:C:2016:970; Ministerio Fiscal (věc C-207/16, rozsudek ze dne 2. října 2018), ECLI:EU:C:2018:788.

⁷ Bankomaty nebo jiné automaty pro výdej hotovosti používané pro výběry hotovosti.

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 z listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu.

boje proti praní peněz a financování terorismu s cílem komplexně zhodnotit a zmírnit obě rizika, která se nějakým způsobem vzájemně prolínají.

Povzbuzovat veřejnou demokratickou diskusi

V neposlední řadě EDPB vyzývá ECB a Komisi, aby zintenzívnily veřejnou diskusi o ochraně osobních údajů při digitálních platbách. Podle názoru EDPB by ECB a Komise mohly těžit z dalších externích příspěvků občanské společnosti a akademické obce ohledně toho, jak by v praxi mohl projekt digitálního eura splnit nejvyšší standardy ochrany soukromí a osobních údajů.

EDPB vítá dosavadní plodné výměny s operačním týmem ECB pro digitální euro a je připraven poskytnout ECB další poradenství v průběhu průzkumné fáze, která bude přezkoumávat a prohlubovat zamýšlené koncepční možnosti, jakožto klíčový příspěvek k úspěchu projektu digitálního eura, který bude respektovat základní práva jednotlivců v oblasti ochrany osobních údajů.

Pokud jde o realizaci prototypů uživatelského rozhraní pro elektronické obchodování⁹, EDPB doporučuje zajistit, aby byl návrh plně v souladu s rozsudkem ve věci Schrems II a dalšími platnými pravidly pro ochranu osobních údajů.

Za Evropský sbor pro ochranu osobních údajů

předsedkyně

(Andrea Jelinek)

⁹ <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews220916.en.html>